

Nooit Gezien

Voorwerpen als een gezamenlijk kunstwerk

Evy Raes – fotograaf/kunstenaar

Dementia
in Cultural Mediation

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

De activiteit

Titel van de activiteit

Nooit Gezien.
Voorwerpen als een gezamenlijk kunstwerk.

Samenvatting

Fase 1: Het startpunt is een reminiscentiegesprek. Belangrijk hierbij is dat alle antwoorden goed zijn. De persoon vertelt vanuit zijn ervaring.

Fase 2: Daarna gaat de activiteit over naar een creatieve workshop. De deelnemers maken samen een nieuw voorwerp uit de verschillende objecten. In dit tweede deel staat vooral creativiteit centraal waarbij iets totaal nieuws gecreëerd wordt.

Fase 3: Het werk wordt gedeeld via een toonmoment wat het groepsgevoel versterkt. Ofwel wordt het voorwerp zelf geëxposeerd.

Inhoud

Doelgroep

De deelnemers bestaan uit een kleine groep van personen met dementie die zichzelf nog mondeling kunnen uitdrukken. Wanneer er motorische beperkingen zijn is het wenselijk om via familieleden of vrijwilligers extra ondersteuning te bieden.

Doel

Het doel is om uit verschillende voorwerpen, aangereikt door de deelnemers, een nieuw standbeeld te maken als collectief kunstwerk.

Partners

Deze activiteit kan door iedereen uitgevoerd worden die **voeling** heeft met **artistieke processen**. Dit wil zeggen dat men kan starten met een bepaalde context. En hieruit een proces te starten dat uiteindelijk leidt tot een product. Men kan niet vooraf voorspellen wat het product zal zijn. Dit is namelijk onderschikt aan het proces.

Voelt men zich niet vertrouwd met zo'n werkwijze? Of wil men graag bepaalde aspecten (interesses van personen, artistieke technieken, ...) uitdiepen? Dan kan men eventueel een **extern persoon** met bepaalde expertise (bvb. een kunstenaar met ervaring in sociale projecten) inschakelen voor de begeleiding van de activiteit.

Men kan natuurlijk ook een **externe organisatie** inschakelen om extra toonmomenten in te lassen. Bvb. het tentoonstellen van de kunstwerken in een lokaal centrum. Of eventueel is er een samenwerking met een lokale kunstacademie die eventueel ook extra voorwerpen ter beschikking kan stellen. Deze samenwerkingen geven ook de kans om dementie op nieuwe locaties bespreekbaar te maken.

Praktisch

Locatie

De activiteit is vrij van locatie en kan dus zowel uitgevoerd worden thuis met familie, in een dagcentrum of in een woonzorgcentrum.

De locatie heeft enkel een gemeenschappelijke tafel in het midden nodig, met daarrond stoelen voor de deelnemers. Stilte en rust zijn altijd wenselijk om elkaar duidelijk te verstaan en afleiding te vermijden.

Het maakt niet uit waar de locatie zich bevindt. Dit maakt het mogelijk om deze activiteit overal uit te voeren.

De benodigde materialen zijn echter wel belangrijk. Deze worden in een volgende stap uitgeschreven.

Dag, tijd & tijdsduur

De activiteit kan plaatsvinden wanneer men dit zelf wenselijk vindt.

Men moet rekening houden met een duur van gemiddeld 60-90 minuten zodat er voldoende ruimte is en de concentratiespanne niet overschreden wordt.

Fase 1 (het gesprek over de objecten) en Fase 2 (het creëren van het kunstwerk) dienen op hetzelfde moment plaats te vinden. Fase 3, namelijk het toonmoment volgt na de creatie.

De volgende duur per fase is wenselijk

Fase 1 – Gesprek over objecten + keuze van het voorwerp - 15-30 min

Fase 2 – Creatie van het kunstwerk - 30-45 min

Fase 3 – Toonmoment – 1 à 2 weken zichtbaar maken voor de deelnemers en externen

Groepsgrootte

Deze activiteit werkt het beste in een kleine groep van **3 à 6 deelnemers**.

Wanneer men met 3/4 deelnemers werkt kan men het beste twee rondes inlassen in de tweede fase zodat men 6 à 8 objecten heeft voor het standbeeld.

In een thuisomgeving is het ook mogelijk om deze activiteit tussen familie en vrienden uit te voeren in combinatie met één persoon met dementie. Iedere persoon neemt dan actief deel en vormt een onderdeel van het collectief kunstwerk dat men creëert.

Organisatie & begeleiding

Eén persoon neemt de rol op om de verschillende fases te doorlopen. Daarnaast nemen 3 à 6 personen deel. Wanneer er motorische beperkingen zijn is het wenselijk om via familieleden of vrijwilligers extra ondersteuning te bieden.

Men dient dan wel op te letten dat zij de mogelijkheid geven aan de deelnemers om zelf aan te geven wat ze belangrijk vinden of waarin ze hulp willen. Anders neemt de vrijwilliger al snel de activiteit over en streeft dit het doel voorbij om net de deelnemers met creativiteit te prikkelen.

Materialen & faciliteiten

De benodigde **materialen** bestaan uit 2 soorten

- Verschillende **voorwerpen** die niet te klein zijn (anders zijn ze niet zichtbaar op de tafel), maar ze mogen ook niet te groot zijn zodat ze passen in een hand. Dit geeft de mogelijkheid om ze van dichtbij te bestuderen.

De voorwerpen horen bij voorkeur tot één thema en liggen op tafel:

- Eten: vork, mes, bekers, spaghetti, pannen, ...
- Bos: noten, bladeren, grassprietten, ...
- Kleur:
 - ofwel alles in één kleur (wat een mooi monochroom resultaat geeft)
 - ofwel heel felle kleuren (wanneer men graag wil onderzoeken welke kleuren als aantrekkelijk ervaren worden)

Je maakt zelf de keuze of je gaat voor

- Herbruikbare materialen
- Verbruiksmaterialen (papieren zakdoekjes, plastic vorken, ...)
- Een mix van beiden

Wanneer je materialen gebruikt die nadien nog dienst moeten doen, dan is het aangeraden om van het resultaat in fase 3 een foto te nemen om het kunstwerk te delen. Als de gebruikte materialen niet langer nodig zijn, dan kan je het standbeeld zelf exposeren in fase 3.

- Verschillende materialen om het kunstwerk te **monteren**: lijm, touw, (dubbelzijdige) plakband, paperclips, wasknijpers, ...
Deze haal je pas tevoorschijn in fase 2. Je kan zelf een beperkte keuze aanbieden indien dit nodig is.

Kosten

Er zijn geen verplichte kosten als men deze activiteit organiseert met voorwerpen die men ter beschikking heeft en zelf de nodige begeleiding voorziet.

Badges

Bij voorkeur is de begeleider een persoon die de mensen bij naam kent zodat naamkaartjes niet nodig zijn.

Aandenken

Fase 3 bestaat uit een toonmoment waarbij het gezamenlijk kunstwerk met de deelnemers en externen gedeeld wordt.

Na afloop

De digitale foto's kunnen gedeeld worden op social media.

Als je aan een specifiek thema werkt (bijvoorbeeld Kerstmis), kun je de afbeelding afdrukken als een gepersonaliseerde wenskaart.

Als je een serie foto's hebt, kun je deze op creatieve manieren gebruiken.

Maak een kalender.

Door elke foto twee keer te printen kun je deze als memoryspel gebruiken (A5 en A4-formaat werken goed).

Print een foto op A4-formaat of groter. Snijd ze in stukjes om ze als puzzel te gebruiken.

Communicatie

Als het georganiseerd wordt met bewoners in een zorgvoorziening, nodig je de deelnemers uit wanneer ze zin hebben om mee te doen aan de activiteit.

Registratie

Als het georganiseerd wordt met bewoners in een zorgvoorziening, nodig je de deelnemers uit wanneer ze zin hebben om mee te doen aan de activiteit.

Beschrijving & Programma

Fase 1: Het startpunt is een **reminiscentiegesprek**. Belangrijk hierbij is dat alle antwoorden goed zijn. De persoon vertelt vanuit zijn ervaring. Er bestaan dus geen slechte antwoorden.

- De deelnemers vertellen in groep over de aanwezige objecten vooral wat ze zien. Ze herkennen een aantal zaken die hen aantrekken om deel te nemen.
Je kan hier kiezen voor een bepaald thema waarmee ze al dan niet vertrouwd zijn: kookgerei, lectuur, kledij, ...
- Elke deelnemer kiest een voorwerp, neemt dit vast en vertelt wat hij/zij ziet. De begeleider kan extra vragen stellen om de persoon zijn/haar interesses te leren kennen, alsook wat men ziet. Welke kleur heeft het? Wat trekt jou aan? Heeft het een specifieke vorm? Waar doet het jou nog aan denken? Hoeveel hoeken heeft het voorwerp? Tel met je ogen, tel met je vingers (zit daar een verschil tussen?).

Fase 2: Daarna gaat de activiteit over naar een **creatieve workshop**. De deelnemers maken samen een nieuw voorwerp uit de verschillende objecten. In dit tweede deel staat vooral creativiteit centraal waarbij iets totaal nieuws gecreëerd wordt.

- Eén persoon geeft zijn voorwerp aan zijn/haar buur. De begeleider vraagt hoe ze die twee zaken kunnen samenvoegen.
- Wanneer de persoon zelf een oplossing biedt (bvb. plakband) biedt men dit materiaal aan. Indien de persoon geen idee heeft kan men een suggestie geven met allerlei bevestigingsmaterialen (plakband, touw, lijm, ...)
Men helpt indien nodig om de 2 voorwerpen te bevestigen.
- Dit wordt doorgegeven aan de volgende buur. Opnieuw wordt gevraagd hoe deze kan vastgemaakt worden. Dit voert men ook uit zoals hierboven beschreven.
- Dit proces herhaalt men tot iedereen aan bod is geweest.
Bij een kleine groep kan men een tweede ronde inschakelen.
- Bij het samenvoegen van verschillende voorwerpen ontstaat een gezamenlijk kunstwerk. De begeleider toont dit aan de groep en vraagt wat de mensen zien.
Het is belangrijk om de mensen te laten fantaseren en mee te gaan met wat ze zien.
Als het antwoord uitblijft kan men het voorwerp dichterbij de mensen tonen en van verschillende hoeken.
Geef hen de tijd en ruimte zodat ze iets kunnen verzinnen.
- Vraag hen of er misschien nog iets ontbreekt. Bijvoorbeeld in onderstaand voorbeeld was er enkel links één vork dat als arm voor het personage ontbrak. De deelnemers gaven aan dat een extra arm (de vork rechts) nodig was.
- Het afsluiten van de groepsopdracht gebeurt pas als iedereen akkoord is dat het voorwerp af is.
Het kan namelijk zijn dat er nog verschillende voorwerpen toegevoegd worden en het voorwerp nog eens transformeert.
Eventueel verzin je samen een naam voor het kunstwerk dankzij associaties (vorm, kleur, betekenis van het voorwerp voor de deelnemers, ...)

Fase 3: Het werk wordt gedeeld via een **toonmoment** wat het groepsgevoel versterkt.

Ofwel wordt het voorwerp zelf geëxposeerd. Zeker wanneer men dit met meerdere groepjes uitvoert creëert men een reeks van voorwerpen.

Hiervoor kan men fotografie gebruiken om het kunstwerk vast te leggen via foto's. Dit geeft de mogelijkheid om het resultaat op meerdere manieren te delen met familieleden en medewerkers, zowel via sociale media als projectie of afgedrukt als posters op de muur.

Evaluatie

Er is geen formele evaluatie. Het is een artistiek project waarbij je de uitkomst niet kunt bepalen of de effecten kunt kwantificeren.

Corona

Deze activiteit is gericht op persoonlijke begeleiding en interactie. Indien de veiligheid van de deelnemer niet kan worden gegarandeerd binnen de vereiste veiligheidsmaatregelen, kan deze activiteit niet worden georganiseerd.

Aandachtspunten

